

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

48

**НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

Матеріали конференції

*Розвиток методологічних основ
вищої освіти в ОНАХТ*

ОДЕСА 2017

Матеріали друкуються відповідно до рішення 48-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Розвиток методологічних основ вищої освіти в ОНАХТ”, яка проходила 12–13 квітня 2017 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мардар М.Р., д-р техн. наук, професор,
Кананихіна О.М., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Радіонова О.В., канд. техн. наук, доцент,
Купріна Н.М., канд. екон. наук, доцент,
Хобін В.А., д-р техн. наук, професор,
Васильєв С.В., методист

ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

В. О. Орлова

У сучасних умовах зміни, що відбуваються у вищій школі, детермінують перегляд концепції самої освіти. Нова освітня парадигма розглядає в якості пріоритету інтереси самої особистості, адекватні сучасним тенденціям суспільного розвитку. Якщо колишні концепції були розраховані на такі символи навчання, як знання, вміння, суспільне виховання, то символами нового погляду на освіту стають компетентність, ерудиція, індивідуальна творчість, самостійний пошук знань і потреба їх вдосконалення, висока культура особистості. Формування внутрішньої потреби до самонавчання стає і вимогою часу, і умовою реалізації особистісного потенціалу. Вирішення задач сучасної освіти неможливе без підвищення ролі самостійної роботи студентів над навчальним матеріалом, посилення відповідальності викладачів за розвиток навичок самостійної роботи, за стимулювання професійного зростання студентів, виховання їх творчої активності та ініціативи.

Методологічну основу самостійної роботи студентів становить діяльнісний підхід, який полягає в тому, що цілі навчання орієнтовані на формування умінь розв'язувати типові і нетипові завдання, тобто на реальні ситуації, де студентам треба застосовувати знання конкретної дисципліни.

Організація самостійної роботи студентів є одним з найважливіших питань в умовах реалізації компетентнісної моделі освіти. Це пов'язано не тільки зі збільшенням частки самостійної роботи при освоєнні навчальних дисциплін, але, перш за все, з сучасним розумінням освіти як життєвої стратегії особистості. Мотивація до безперервної освіти, загальнокультурні і професійні компетенції стають необхідним ресурсом особистості для успішного включення в трудову діяльність і реалізації життєвих планів. Основне завдання вищої освіти полягає у формуванні творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності.

Посилення ролі самостійної роботи учнів означає принциповий перегляд організації навчально-виховного процесу у ВНЗ, який повинен будуватися так, щоб розвивати вміння вчитися, опановувати за рахунок різних методів професію в сучасному світі. Це передбачає орієнтацію на активні методи оволодіння знаннями, розвиток творчих здібностей, перехід від поточного до індивідуалізованого навчання з урахуванням потреб і можливостей особистості.

Цільовий компонент освітнього процесу як діяльнісної системи реалізується в плануванні. Сутність планування полягає у визначенні основних видів діяльності та заходів з визначенням конкретних кроків. Як показує аналіз літератури з практики планування навчальної діяльності студентів, питання наукової обґрунтованості структури та змісту самостійної роботи вимагають уточнення з позицій оптимізації норм часу і актуалізації основних видів навчальної діяльності студентів.

Принципи як основні правила організації діяльності, є головними чинниками, що визначають цю діяльність. Розглянемо основні принципи планування

самостійної роботи студентів. Науковість планування передбачає конкретність основних позицій плану, його реальність, доцільність і необхідність проведення планованих заходів. Наукове планування передбачає врахування соціальних і економічних законів розвитку суспільства, психолого-педагогічних закономірностей навчання і виховання, перспектив та специфіки роботи освітнього закладу.

Оптимальність як умова необхідності і достатності служить наслідком попереднього принципу. Велика кількість завдань для самостійної роботи без урахування реальних можливостей студентів і фактора наявного часу є так само шкідливою, як і малоємкі плани. Як доводить практика, порушення умови оптимальності стає основною причиною формалізму при складанні плану, а потім в практичній діяльності виконавців. Принцип комплексного підходу до планування передбачає точне визначення мети і завдань самостійної роботи студентів, конкретне визначення видів навчальної діяльності і термінів представлення результатів. Перспективність висловлює суть та ідею самого планування: працювати цілеспрямовано, з урахуванням не тільки близьких, але і далеких перспектив. Важливою умовою планування самостійної роботи є облік специфічних особливостей конкретного педагогічного колективу, конкретного освітнього закладу, реальної обстановки і умов, а також індивідуальних особливостей студентів.

В основі організації самостійної роботи студентів лежать наступні концептуальні педагогічні положення:

- центром процесу навчання є теоретична підготовка підкріплена практикою, а не викладання; студент повинен стати не об'єктом процесу навчання, а його суб'єктом;

- студент повинен не тільки опанувати певний обсяг знань, умінь та навичок, але й навчитися самостійно здобувати знання, працювати з інформацією, використовувати різні засоби пізнавальної діяльності, які забезпечать його загальнокультурну і професійну компетентність.

Ефективність самостійної роботи досягається, якщо вона є одним з основних, органічних елементів навчального процесу, проводиться планомірно і систематично. Безсумнівно, перед педагогами закладів професійної освіти стоїть проблема як організувати самостійну роботу студентів, яка забезпечить, поперше, формування самостійності в освітньому процесі і, по-друге, створення умов для набуття стійких навичок інформаційної культури в різних видах діяльності, в тому числі за рахунок підвищення ефективності аудиторних занять в різних формах. Студент і викладач повинні утворити союз, в якому сторони пов'язані спільною метою: досягнення позитивних якісних результатів в результаті виконання студентом самостійної роботи. Роль викладача в даному випадку полягає в наданні студенту допомоги, яка складається з визначення алгоритму виконання роботи, основних напрямків пошуку відповіді на поставлені питання, систематизації отриманих результатів, їх аналізу, підведення підсумків виконання роботи, їх оцінки.